

Vec C-350/10

Nordea Pankki Suomi Oyj

(návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Korkein hallinto-oikeus)

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Šiesta smernica o DPH – článok 13 B písm. d) body 3 a 5 – Oslobodenia – Prevody a platby – Transakcie týkajúce sa cenných papierov – Služby elektronického prenosu správ pre finančné inštitúcie“

Abstrakt rozsudku

Daňové ustanovenia – Harmonizácia právnych predpisov – Dane z obratu – Spoločný systém dane z pridanej hodnoty – Oslobodenia upravené v šiestej smernici – Bankové transakcie uvedené v článku 13 B písm. d) bodoch 3 a 5

[Smernica Rady 77/388, článok 13 B písm. d) body 3 a 5]

Článok 13 B písm. d) body 3 a 5 šiestej smernice 77/388 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu sa má vykladať v tom zmysle, že oslobodenie od dane z pridanej hodnoty stanovené v tomto ustanovení sa nevzťahuje na služby elektronického prenosu správ pre finančné inštitúcie, akými sú služby swift.

V dôsledku toho, že služby swift sú službami elektronického prenosu správ, ktorých jediným účelom je prenos údajov, samy osebe neplnia nijakú z úloh finančných transakcií uvedených v článku 13 B písm. d) bodoch 3 a 5 šiestej smernice, čiže tých, ktorých účinkom je prevod finančných prostriedkov alebo cenných papierov, a teda nemajú ich znaky.

(pozri body 34, 40 a výrok)

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 28. júla 2011 (*)

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Šiesta smernica o DPH – článok 13 B písm. d) body 3 a 5 – Oslobodenia – Prevody a platby – Transakcie týkajúce sa cenných papierov – Služby elektronického prenosu správ pre finančné inštitúcie“

Vo veci C-350/10,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Korkein hallinto-oikeus (Fínsko) z 8. júla 2010 a doručený Súdnemu dvoru 12. júla

2010, ktorý súvisí s konaním za?atým na návrh:

Nordea Pankki Suomi Oyj,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory J. C. Bonichot, sudcovia K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader (spravodajky?a) a E. Jaraši?nas,

generálny advokát: P. Cruz Villalón,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zrete?om na písomnú ?as? konania a po pojednávaní z 10. mája 2011,

so zrete?om na pripomienky, ktoré predložili:

- Nordea Pankki Suomi Oyj, v zastúpení: L. Äärilä, oikeustieteen kandidaatti,
- fínska vláda, v zastúpení: H. Leppo, splnomocnená zástupky?a,
- belgická vláda, v zastúpení: J. C. Halleux, M. Jacobs a C. Pochet, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, splnomocnený zástupca,
- grécka vláda, v zastúpení: F. Dedousi, M. Germani a M. Tassopoulou, splnomocnené zástupkyne,
- vláda Spojeného krá?ovstva, v zastúpení: H. Walker, splnomocnená zástupky?a,
- Európska komisia, v zastúpení: I. Koskinen a L. Lozano Palacios, splnomocnení zástupcovia,

so zrete?om na rozhodnutie prijaté po vypo?utí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na za?atie prejudiciálneho konania sa týka výkladu ?lánku 13 B písm. d) bodov 3 a 5 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov ?lenských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23, ?alej len „šiesta smernica“).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Nordea Pankki Suomi Oyj (?alej len „Nordea“) a fínskym da?ovým úradom vo veci zamietnutia žiadosti o vrátenie dane z pridanej hodnoty (?alej len „DPH“).

Právny rámec

Právo Únie

3 ?lánok 2 šiestej smernice znie:

„Dani z pridanej hodnoty podlieha:

1. dodávka tovaru alebo služieb za úhradu v rámci územia štátu osobou podliehajúcou dani [zdanite?nou osobou – *neoficiálny preklad*];

...“

4 ?lánok 13 B šiestej smernice stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia spolo?enstva, platí, že ?lenské štáty oslobodia od dane nasledujúce položky za podmienok, ktoré stanovia na ú?ely zabezpe?enia správnej a jednozna?nej aplikácie oslobodení od dane a na ú?ely ochrany pred možnými da?ovými únikmi, pred neplatením daní a pred ich zneužívaním:

...

d) nasledujúce plnenia:

...

3. plnenia vrátane sprostredkovania týkajúce sa vkladov a bežných ú?tov, platieb, prevodov, dlhov, šekov a iných prevodite?ných dokumentov, ale nie inkasovania a skupovania dlhov;

...

5. plnenia vrátane sprostredkovania – s výnimkou spravovania a úschovy – týkajúce sa ú?astín, podielov v spolo?nostiach a združeníach, dlhopisov a iných cenných papierov s výnimkou:

– dokumentov zakladajúcich [cenných papierov predstavujúcich – *neoficiálny preklad*] právny nárok na tovar,

– práv alebo cenných papierov pod?a ?lánku 5 [ods. 3];

...“

Vnútroštátne právo

5 Pod?a znenia § 1 ods. 1 bodu 1 zákona o dani z pridanej hodnoty [Arvonlisäverolaki (1501/1993)] z 30. decembra 1993 v znení zákona z 29. decembra 1994 (1486/1994) (?alej len „AVL“) sa štátu platí da? z pridanej hodnoty z predaja tovarov alebo služieb, ku ktorému došlo vo Fínsku v rámci obchodnej ?innosti.

6 Z § 9 prvého odseku AVL vyplýva, že kupujúci je povinný zaplati? da? z tovarov alebo zo služieb, ktoré vo Fínsku predal cudzinec, ktorý vo Fínsku nemá stálu prevádzkare? a nepožiadal o registráciu ako zdanite?ná osoba pod?a § 12 druhého odseku AVL.

7 Pod?a § 41 AVL predaj finan?ných služieb nepodlieha DPH. Z § 42 ods. 1 bodov 4 a 6 tohto zákona vyplýva, že finan?né služby zah??ajú platobné transakcie a transakcie s cennými papiermi.

8 § 42 tretí odsek AVL stanovuje, že k transakciám s cennými papiermi patrí predaj a

sprostredkovanie akcií a iných cenných papierov, ktoré sú s nimi porovnateľné, ako aj pohľadávok a derivátov, a to aj v prípade, ak nemajú formu listiny.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

9 Nordea je fínskou dcérskou spoločnosťou Nordea Bank AB, ktorá má sídlo vo Švédsku. Ide o obchodnú banku s činnosťou zameranou tak na súkromných klientov, ako aj podniky. Popri ďalších bankových činnostiach zabezpečuje kúpu a sprostredkovanie cenných papierov i devíz a ponúka tiež investičné a fiduciárne služby. Nordea je zástupkyňou skupiny zaregistrovanej na účely DPH vytvorenej koncernom Nordea.

10 Nordea si kúpila služby spoločnosti Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication – SWIFT SC (ďalej len: „SWIFT“), čo je združstvo spoločne patriace viac ako dvom tisícom finančných inštitúcií vo viac ako dvesto krajinách.

11 SWIFT spravuje celosvetovú službu elektronického prenosu správ pre finančné inštitúcie (ďalej len „služby swift“), ktoré pomocou počítačového softvéru vyvinutého samotnou spoločnosťou SWIFT a pomocou svojej medzinárodnej zakódovanej siete na výmenu údajov umožňuje viac ako deviatim tisícom bánk, finančných inštitúcií a inštitúcií správy cenných papierov, ako aj iným klientským spoločnostiam vzájomnú výmenu štandardizovaných finančných správ. Prostredníctvom tejto siete na výmenu údajov, ktorú SWIFT vytvorila a prevádzkuje, zároveň zabezpečuje najmä spracovanie správ týkajúcich sa platieb medzi bankami a transakcií s cennými papiermi. Finančné inštitúcie, ktoré sú členmi SWIFT, sú so sieťou spojené vlastnými počítačovými zaradeniami pomocou osobitného pripojenia („gateway“). Na prístup k svojim službám vyžaduje táto spoločnosť od svojich zákazníkov používanie počítačového vybavenia, ktoré predtým schválila.

12 Platby uskutočňované medzi bankami možno rozdeliť na vnútroštátne a medzinárodné. Služby swift sa doteraz používali najmä v rámci medzinárodného platobného styku, avšak ich využitie pri vnútroštátnych platbách postupne rastie.

13 Podľa vnútroštátneho súdu postup prenosu správ o platbách medzi bankami prebieha tak, že keď sa správa odošle do siete SWIFT, dostane odosielajúca banka prvé potvrdenie („acknowledgement“) o tom, že SWIFT prevzala správu na spracovanie. Touto formalitou vzniká finančná zodpovednosť spoločnosti SWIFT za odovzdanie predmetnej správy a za uskutočnenie transakcie v súlade s touto správou. Po tom, ako sa banke doručilo prvé potvrdenie, sa transakcia uvedená v správe stáva neodvolateľnou. Zodpovednosť spoločnosti SWIFT za vykonanie transakcie sa končí v okamihu, keď prijímajúca banka systému potvrdí, že dostala odoslanú správu. Súčasne zašle SWIFT banke, ktorá odoslala pokyn, potvrdenie o doručení správy.

14 Okrem tohto platobného styku sa služby swift používajú na realizáciu cezhraničných transakcií s cennými papiermi. Podľa vnútroštátneho súdu poskytuje ochranu pred zásahmi tretích osôb iba pripísanie akcií na účet cenných papierov klienta uskutočnené prostredníctvom služby swift, aj keď k prevodu vlastníckeho práva k cenným papierom došlo už v okamihu uskutočnenia transakcie na burze. Zodpovednosť spoločnosti SWIFT, pokiaľ ide o správy týkajúce sa transakcií s cennými papiermi, je porovnateľná so zodpovednosťou, o ktorej sa hovorilo v súvislosti s platbami medzi bankami.

15 Z dôvodov ochrany bankového tajomstva spoločnosť SWIFT má právo a smie otvoriť len tie dátové polia, pomocou ktorých je možné zistiť, či boli dodržané normy prenosu správ.

16 Výdavky spoločnosti Nordea na služby swift, na pripojenie a na jeho údržbu dosiahli v roku 2001 celkovú výšku 1 999 559,96 eura. Z tejto sumy bola na základe prenesenej daňovej

povinnosti zaplatená DPH vo výške 439 903,19 eura.

17 Rozhodnutím z 22. februára 2006 Konserniverokeskus (úrad pre zda?ovanie ve?kých podnikov) zamietol žiados? spoločnosti Nordea o vrátenie dane z pridanej hodnoty za zda?ovacie obdobie 2001. Žiados? o vrátenie sa týkala DPH, ktorá bola zaplatená v decembri 2001 za služby swift.

18 Nordea podala na súde Helsingin hallinto-oikeus (Správny súd v Helsinkách) žalobu o neplatnos? rozhodnutia Konserniverokeskus a domáhala sa vrátenia DPH, ktorú za služby swift zaplatila na základe prenesenej da?ovej povinnosti.

19 Rozhodnutím z 29. februára 2008 Helsingin hallinto-oikeus zamietol žalobu spoločnosti Nordea s poukázaním na ustanovenia uplatnite?ného vnútroštátneho práva a na ?lánok 13 B písm. d) bod 3 šiestej smernice, ako aj na rozsudok z 5. júna 1997, SDC (C?2/95, Zb. s. I?3017).

20 Nordea podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Korkein hallinto-oikeus, ktorý rozhodol o prerušení konania a položil Súdneho dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa ?lánok 13 B písm. d) body 3 a 5 šiestej smernice... vyklada? v tom zmysle, že služby swift, opísané v bode 1 tohto rozhodnutia, ktoré sa využívajú v platobnom styku a pri transakciách s cennými papiermi medzi finan?nými inštitúciami, sú oslobodené od dane z pridanej hodnoty?“

O prejudiciálnej otázke

Úvodné pripomienky

21 Predtým, ako sa pristúpi k analýze právneho základu prípadného oslobodenia služieb swift, o aké ide vo veci samej, je potrebné spresni?, že sa na ne bezpochyby vz?ahuje šiesta smernica, ke?že predstavujú poskytnutie služieb za protihodnotu v zmysle ?lánku 2 bodu 1 tejto smernice, a to vzh?adom na skuto?nos?, že existuje právny vz?ah medzi finan?nými inštitúciami, ktoré sú klientmi, a spoločnosťou SWIFT a že suma, ktorú dostane od svojich klientov, predstavuje skuto?nú protihodnotu za služby, ktoré im táto spoločnosť poskytla (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. marca 2011, Skandinaviska Enskilda Banken, C?540/09, Zb. s. I?1509, bod 18 a citovanú judikatúru).

22 Je potrebné pripomenú?, že pod?a judikatúry Súdneho dvora predstavujú oslobodenia uvedené v ?lánku 13 šiestej smernice autonómne pojmy práva Únie, ktorých ú?elom je zabrániť rozdielnemu uplat?ovaniu režimu DPH v jednotlivých ?lenských štátoch (pozri rozsudok Skandinaviska Enskilda Banken, už citovaný, bod 19 a citovanú judikatúru).

23 Takisto treba pripomenú?, že výrazy použité na ozna?enie oslobodení od dane uvedené v ?lánku 13 šiestej smernice sa majú vyklada? doslovne, ke?že tieto oslobodenia predstavujú výnimky zo všeobecnej zásady, pod?a ktorej sa DPH vyberá z každého poskytnutia služieb, ktoré zdanite?ná osoba uskuto?ní za protihodnotu (pozri v tomto zmysle rozsudok Skandinaviska Enskilda Banken, už citovaný, bod 20 a citovanú judikatúru).

O oslobodení služieb swift od DPH

24 Pod?a ustálenej judikatúry Súdneho dvora na to, aby mohli byť plnenia kvalifikované ako oslobodené od dane v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodov 3 a 5 šiestej smernice, musia poskytnuté služby tvori? z celkového poh?adu samostatný súbor, ktorého cie?om je splni? osobitné a podstatné úlohy služby opísanej v týchto bodoch. Pokia? ide o plnenia týkajúce sa prevodov v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodu 3 tejto smernice, poskytnuté služby musia vies? k prevodu finan?ných prostriedkov a vyvoláva? zmeny právnej a finan?nej situácie. Službu

oslobodenú od dane v zmysle uvedenej smernice treba odlišovať od služby?isto materiálnej alebo technickej povahy, akou je poskytovanie počítačového systému banke. Na tento účel je potrebné, aby vnútroštátny súd preskúmal predovšetkým rozsah zodpovednosti poskytovateľa služby voči bankám a najmä otázku, či je táto zodpovednosť obmedzená na technické aspekty alebo či sa vzťahuje na osobitné a podstatné prvky plnení (pozri v tomto zmysle rozsudky SDC, už citovaný, bod 66, ako aj z 13. decembra 2001, CSC Financial Services, C-235/00, Zb. s. I-10237, body 25 a 26).

25 Súdny dvor taktiež rozhodol, že prevod je plnenie pozostávajúce z vykonania príkazu na prevod určitej peňažnej sumy z jedného bankového účtu na iný. Charakteristická je preto skutočnosť, že vyvoláva zmenu existujúcej právnej a finančnej situácie jednak medzi osobou vydávajúcou príkaz a príjemcom a jednak medzi nimi a ich príslušnou bankou, prípadne aj medzi bankami. Okrem toho plnenie, ktoré vyvoláva túto zmenu, je iba prevod finančných prostriedkov medzi účtami nezávisle od jeho dôvodu (pozri v tomto zmysle rozsudok SDC, už citovaný, bod 53).

26 Navyše podľa judikatúry Súdneho dvora táto analýza plnení týkajúcich sa prevodov alebo platieb v zmysle článku 13 B písm. d) bodu 3 šiestej smernice v zásade platí *mutatis mutandis* pre transakcie s cennými papiermi v zmysle článku 13 B písm. d) bodu 5 tejto smernice (pozri v tomto zmysle už citované rozsudky CSC Financial Services, bod 27, a Skandinaviska Enskilda Banken, bod 33).

27 Nič preto nebráni tomu, aby služby zverené externým hospodárskym subjektom voči finančným inštitúciám, ktoré teda nemajú priamy vzťah s klientmi týchto inštitúcií, boli oslobodené od DPH (pozri v tomto zmysle rozsudok SDC, už citovaný, bod 59), pokiaľ tieto služby tvoria z celkového pohľadu samostatný súbor, ktorého cieľom je plniť osobitné a podstatné úlohy finančných transakcií stanovených v článku 13 B písm. d) bodoch 3 a 5 šiestej smernice.

28 Na posúdenie, či služby swift spĺňajú toto kritérium, treba preskúmať jednak, či poskytovanie týchto služieb môže vyvolať zmeny právnej a finančnej situácie, ktoré sú podobné zmenám vyvolaným platbami medzi bankami alebo transakciami so samotnými cennými papiermi, a jednak, či je zodpovednosť SWIFT voči svojim klientom obmedzená na technické aspekty alebo či sa vzťahuje na osobitné a podstatné prvky uvedených finančných transakcií.

29 Pokiaľ ide o prvý aspekt, Nordea tvrdí po prvé, že bez služieb swift by medzinárodné platby alebo cezhraničné transakcie s cennými papiermi boli prakticky nemožné, a po druhé, že ochranu voči tretím osobám poskytuje iba pripísanie cenných papierov na účet klienta, aj keď k prevodu vlastníckeho práva k cenným papierom došlo už v okamihu uskutočnenia transakcie na burze, pred prenosom správ zaslaných do siete SWIFT, takže tieto služby implicitne ovplyvňujú právnu a finančnú situáciu finančných inštitúcií, ako aj situáciu ich klientov.

30 Ako uvádza vnútroštátny súd a rovnako aj podľa všetkých členských štátov, ktoré predložili svoje pripomienky, a Európskej komisii, bez toho, aby to Nordea spochybnila, služby swift sú službami elektronického prenosu správ, prostredníctvom ktorých sa platobné príkazy a príkazy týkajúce sa transakcií s cennými papiermi prenášajú z jednej finančnej inštitúcie do inej bezpečným a spoľahlivým spôsobom, pričom SWIFT nemá prístup k samotnému obsahu prenášaných správ.

31 Aj za predpokladu, že služby swift sú na niektorých trhoch nevyhnutné a jediné k dispozícii, ako tvrdí Nordea, nič to nemení na tom, že len na základe skutočnosti, že určitý prvok je nevyhnutným predpokladom uskutočnenia plnenia oslobodeného od dane, sa ešte nemožno domnievať, že plnenie zodpovedajúce tomuto prvku je od dane oslobodené (rozsudok SDC, už citovaný, bod 65).

32 Nie je sporné ani to, že príkazy na prevod prostriedkov alebo na uskutočnenie určitých transakcií s cennými papiermi sa musia prenieť prostredníctvom informačných systémov schválených spoločnosťou SWIFT na účely zaručenia ich bezpečnosti, pričom prevod vlastníckych práv, pokiaľ ide o tieto prostriedky alebo prípadne o cenné papiere, uskutočnia samotné finančné inštitúcie v rámci právnych vzťahov s vlastnými klientmi.

33 Z judikatúry citovanej v bodoch 24 až 26 tohto rozsudku tiež vyplýva, že zmeny právnej a finančnej povahy, ktoré umožňujú charakterizovať plnenie ako oslobodené od DPH, vyplývajú iba zo skutočného alebo z potenciálneho prevodu vlastníctva k finančným prostriedkom alebo cenným papierom bez toho, aby bolo potrebné takto uskutočnené transakcie uplatňovať voči tretím osobám.

34 V dôsledku toho, že služby swift sú službami elektronického prenosu správ, ktorých jediným účelom je prenos údajov, samy osebe neplnia nijakú z úloh finančných transakcií uvedených v článku 13 B písm. d) bodoch 3 a 5 šiestej smernice, čiže tých, ktorých účinkom je prevod finančných prostriedkov alebo cenných papierov, a teda nemajú ich znaky.

35 Pokiaľ ide o druhý aspekt, Nordea, tvrdí, že z veľmi rozsiahlej ekonomickej zodpovednosti spoločnosti SWIFT za správny a bezpečný prenos finančných správ až do maximálnej sumy vo výške 75 miliónov eur za škodnú udalosť a 150 miliónov eur za rok, ako aj z úlohy spoločnosti SWIFT ako záruky za správnosť finančných prevodov vyplýva, že služby swift nie sú len čisto technickými službami.

36 Rozsah finančných dôsledkov zodpovednosti spoločnosti SWIFT však nemôže byť relevantný na posúdenie, či sa táto zodpovednosť vzťahuje na osobitné a podstatné prvky finančných transakcií dotknutých vo veci samej.

37 Okrem toho, ako uviedla aj belgická vláda, podľa bodu 4 všeobecných zmluvných podmienok spoločnosti SWIFT („Swift General Terms and Conditions“) z 1. januára 2010, ktoré sú k dispozícii na internetovej stránke SWIFT, zmluvné záväzky tejto spoločnosti sú obmedzené na technické aspekty služby prenosu správ, a to predovšetkým na vytvorenie, aktiváciu, pripojenie, údržbu softvéru a na licenciu, takže SWIFT zodpovedá len za riadny a náležitý prenos finančných správ prostredníctvom schváleného informačného systému.

38 Ako vyplýva z informácie v bode 34 tohto rozsudku a ako tvrdili všetky členské štáty, ktoré predložili svoje pripomienky, aj Komisia, zmluvná zodpovednosť spoločnosti SWIFT voči banke Nordea sa týka výlučne povinnosti zaručiť bezpečnosť a integrität prenášaných údajov, ako aj povinnosti nahradiť prípadné škody spôsobené chybným alebo oneskoreným prenosom údajov.

39 V dôsledku uvedeného treba konštatovať, že vo veci samej je zodpovednosť spoločnosti SWIFT obmedzená na technické aspekty a nevzťahuje sa na osobitné a podstatné prvky finančných transakcií dotknutých vo veci samej.

40 So zreteňom na predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 13 B písm. d) body 3 a 5 šiestej smernice sa má vykladať v tom zmysle, že oslobodenie od DPH stanovené v tomto ustanovení sa nevzťahuje na služby swift, o aké ide vo veci samej.

O trovách

41 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 13 B písm. d) body 3 a 5 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia sa má vykladať v tom zmysle, že oslobodenie od dane z pridanej hodnoty stanovené v tomto ustanovení sa nevzťahuje na služby elektronického prenosu správ pre finančné inštitúcie, o aké ide vo veci samej.

Podpisy

* Jazyk konania: fínčina.